21785 ـ مستحب بودن روزه گرفتن تاسوعا همراه با عاشورا

سوال

می‌خواهم عاشورای امسال را روزه بگیرم اما برخی به من گفتند که سنت است همراه با عاشورا روز قبل از آن (تاسوعا) را هم روزه باشم. آیا این چیز از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ نقل شده است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

عبدالله بن عباس ـ رضی الله عنهما ـ روایت کرده است، هنگامی که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ روز عاشورا را روزه گرفتند و به روزه‌ی آن امر نمودند، مردم گفتند: ای رسول خدا، این روزی است که یهودیان و نصرانیان آن را بزرگ می‌دارند. پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمود: پس هرگاه سال آینده بیاید ان شاءالله روز نهم را روزه خواهیم بود ابن عباس می‌گوید: سال آینده نیامد مگر آنکه رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ از دنیا رفتند. به روایت مسلم (۱۹۱۶).

شافعی و اصحاب وی و احمد و اسحاق و دیگران گویند: مستحب است که روز نهم و دهم را با هم روزه گیرد، زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ روز دهم را روزه گرفتند و نیت کردند که نهم را نیز روزه شوند.

بنابراین مراتب روزه‌ی عاشورا چنین است که پایین‌ترین آن روزه گرفتن تنها روز عاشورا است و بالاتر از آن روزه گرفتن نهم به همراه آن است و هر چه در محرم بیشتر روزه شود بهتر است.

اگر بپرسی حکمت از روزه گرفتن روز نهم محرم به همراه دهم چیست، خواهیم گفت:

نووی ـ رحمه الله ـ می‌گوید: «علما از جمله اصحاب [مذهب] ما و دیگران درباره‌ی حکمت از روزه گرفتن تاسوعا چند وجه آورده‌اند:

[نخست] منظور از این کار مخالفت با یهودیان است که تنها دهم را روزه می‌گرفتند، و این از ابن عباس روایت شده است.

[دوم] هدف از آن وصل شدن روزه‌ی عاشورا با یک روزه‌ی دیگر است، همانطور که از روزه گرفتن جمعه به تنهایی نهی نمودند.

[سوم] احتیاط در مورد روزه‌ی دهم از ترس آنکه هلال ناقص باشد و اشتباه رخ دهد و روز نهم در عدد همان دهم در حقیقت

باشد».

قوی‌ترین وجه در این میان مخالفت با اهل کتاب است. شیخ الاسلام ابن تیمیه ـ رحمه الله ـ می‌گوید: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ در احادیث بسیاری از مشابهت با اهل کتاب نهی کرده است، مانند سخنشان درباره‌ی روزه‌ی عاشورا که می‌فرماید: اگر تا سال آینده‌ی زنده بودم حتما نهم را نیز روزه خواهم گرفت. الفتاوی الکبری (جلد ۶).

و ابن حجر ـ رحمه الله ـ در توضیح همین حدیث می‌گوید:

تصمیمی که مبنی بر روزه‌ی نهم گرفتند احتمال دارد معنایش این باشد که به این روز اکتفا نکند بلکه آن را به روز دهم بیفزاید، که یا از روی احتیاط است و یا از روی مخالفت با یهودیان و نصرانیان که این راجح‌تر [و صحیح‌تر] است و برخی از روایات مسلم همین را می‌رساند فتح الباری (۴/ ۲۴۵).